

Sálarheilsa hjá næmingum á miðnámi.

Í farna skúlaári varð gjørd ein stór kanning millum næmingar á trimum teimum størstu miðnámskúlunum. Tilsamans 1316 næmingar luttóku í kanningini. Hetta svarar til 66 % av teimum, sum fingu spurningarnar. Spurningarnir vóru svaraðir í desember 2020 og januar 2021.

Kanningin fevndi um 52 spurningar, sum vóru skipaðir undir yvirskriftunum basisvariablar, sálarheilsa, líkamsheilsa, skermnýtsla, rúsdrekka- og rúsevnisnýtsla.

Av tí at úrslitini av kanningini kunnu hava almennan áhuga, verða nøkur av teimum víst her. Í hesi grein verður hugt eftir sálarheilsuni í mun til basisvariablar og nakrar aðrar parametrar.

1. Sálarheilsutalið er nógv minkað í mun til 2017.

Í 2017 var gjørd ein sálarheilsukanning, sum fevndi um allar miðnámskúlarnar í landinum: "Skaale, S.O. & Davidsen, A.H. (2017). Sálarheilsan hjá føroyskum miðnámskúlanæmingum. Frágreiðing og tilmæli. Tórshavn: Felagið Føroyskir Sálarfrøðingar."

Kanningin frá 2017 gav eitt samlað miðal á 50,9. Kanning frá 2021 gevur eitt samlað miðal á 46,6. Hetta er 4,3 stig lægri enn kanning hjá Skaale & Davidsen.

Tað kunnu vera fleiri orsøkir til at talið so nógv lægri. Vit hava ikki nakað væl grundað boð, men vit kunnu staðfesta, at størsta broytingin í umstøðunum í tíðarskeiðinum í millum kanningarnar er korona.

2. Sálarheilsa er mest tengt at kyni og lestrarrætningi

Kyn. Sterkasti samhangurin í millum sálarheilsu og basisvariablar er kyn. Sálarheilsutølini fyri kvennkyn og kallkyn eru ávikavist 44,8 og 50,0. Munurin er 5,2 stig.

Aldur. Í fyrstu atløgu sær sálarheilsan eisini út til at vera tengt at aldri. Við nærri kanning sæst, at tað er kynsbýtið fyri ymisku aldursbólkarnar, sum avgerð munirnar í sálarheilsutølunum. Í yngra endanum eru lutfalsliga fleiri konufólk og í eldra endanum eru lutfalsliga fleiri mannfólk. Tá sálarheilsa og aldur verða kannað fyri kynini hvør sær, so eru variatiónirnar innanfyri konfidensintervallini. Tískil kunnu okkara hagtøl ikki staðfesta, at aldur ávirkar sálarheilsutalið.

Skúli. Fyri gymnasialar næmingar er sálarheilsutalið ikki tengt at um teir ganga á Glasir, Kambsdali ella á Tekniska skúla í Klaksvík.

Lestrarrætningur. Mannfólk á yrkisrættaðum námi fáa 2,7 sálarheilsustig meira enn mannfólk á gymnasialum námi. Við 95%-konfidensintervallum eru stigini ávikavist $51,9 \pm 1,3$ og $49,2 \pm 1,0$. T.v.s. at munurin er millum 0,4 og 5,0 stig.

Talið at konufólkum á yrkisrættaðum námi er so lítið at tað ber ikki til at samanbera sálarheilsu í mun til lestrarrætning hjá konufólki.

3. Sálárhelsa í mun til aðrar parametrar

Í hesum parti verða næmingar flokkaðir í bólkar og miðal-sálárhelsutalið verður roknað fyri hvønn bólkin. Sálárhelsutalið verður síðan avmyndað í einari crossskipan, í mun til bólkanummarið.

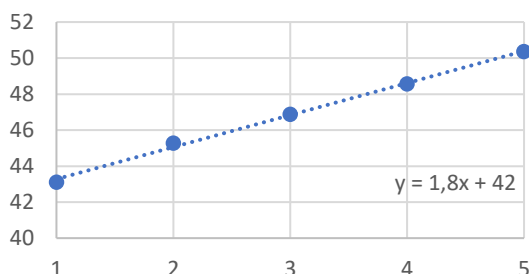
Íðkan

Ein spurningur var “hvussu nógvar tímar íðkar tú vanliga um vikuna?”. Svarið var eitt tal í millum 0 og 30.

Næmingarnir eru flokkaðir í 5 líka stórar bólkar, eftir hvussu nógvar tímar um vikuna teir íðkaðu. Bólkur 1 íðkar minst og bólkur 5 íðkar mest.

Úrslitið er ein greiður linjurættur samhangur í millum íðkan og sálárhelsu.

Sálárhelsa í mun til íðkan

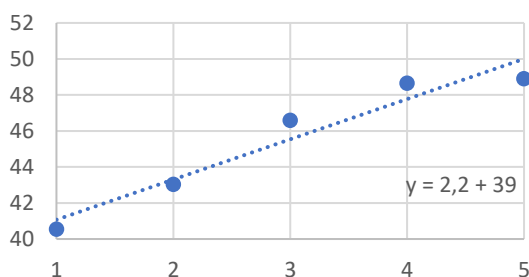
Svøvnur

Á sama hátt sum við íðkanini, so eru næmingarnir bólkaðir eftir tímum av náttarsvøvni. Bólkur 1 eru tey sum sova minst og bólkur 5 eru tey sum sova mest.

Frá bólki 1 til 4 er ein linjurættur samhangur millum svøvn og sálárhelsu.

Kurvan flatar út við bólki 5. Eftir bólki 4 er ikki samhangur millum svøvn og sálárheldu.

Sálárhelsa í mun til svøvn

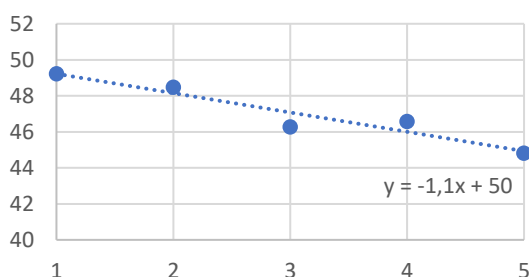

Skermnýtsla

Eins og við íðkan og svøvni eru næmingarnir flokkaðir í 5 líka stórar bólkar, eftir hvussu nógvar tímar um dagin teir nýta skerm til filmar, seriur, spøl og sosialar miðlar.

Tveir teir fyrstu bólkarnir hava høgt sálárhelsutal í meðan tríggir teir seinastu hava lægri sálárhelsutal.

Sálárhelsa í mun til skermnýtslu

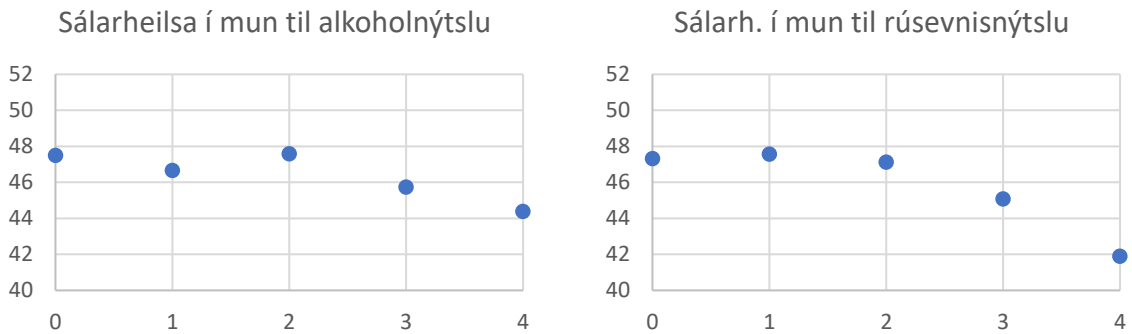
Alkohol- og rúsevnisnýtsla

Til hesar báðar parametrarnar eru næmingarnir ikki býttir í líka stórar bólkar. Bólkur 0 er ongin nýtsla.

Alkoholnýtslubólkur 3 er “hvørt vikuskifti”, og bólkur 4 er “fleiri ferðir um vikuna”.

Rúsevnisnýtslubólkur 3 er “innan seinasta ½ árið”, og bólkur 4 er “innan síðstu vikuna”.

Felags fyri hesar báar kanningarnar er at samanhangur er í millum sálarheilsu og stóra nýtslu av alkohol ella rúsevnum.

Um kanningina

Byrjanin til hesa kanning var metodulæra hjá tveimum sálarfrøðisholdum. Lærari í sálarfrøði er Terji á Lakjuni. Teknisk og hagfrøðilig viðgerð er gjørd av Christian Joensen, lærara í støddfrøði. Saman við lestrarvegleiðarum á Glasi og á Tekniskaskúla í Klaksvík var kanningin víðkað til eisini at fevna um teirra skúlar.